

Factsheet: mondelinge vraag SP etnisch profileren

Inleiding

- Ik keur etnisch profileren af. Daar wil ik hier in uw Kamer duidelijk over zijn.
- De Belastingdienst maakt geen onderscheid naar migratie-achtergrond. Ook de Ombudsman stelt dat hiervan geen sprake is.
- De Belastingdienst maakt wel gebruik van de gegevens over nationaliteit. Zo is het Nederlanderschapmedebepalend voor het recht op toeslag en een indicator voor risico-selectie bij de huurtoeslag.

Recht op toeslag

- Voor het vaststellen van het recht op toeslag is een geldige verblijfstitel vereist. Voor de vaststelling van een geldige verblijfstitel is onder meer het onderscheid "Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap" relevant.

Risico-selectie

- Risicoselectie wordt toegepast bij individuele toeslagaanvragen en bij toezicht op individuele toeslaggerechtigden. Het gaat hierbij dus **niet** om CAF-zaken.
- De indicator **Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap** wordt gebruikt in de geautomatiseerde risicoselectie, waarna handmatige behandeling plaatsvindt van individuele gevallen.
- Bij een dubbele nationaliteit, waaronder de Nederlandse, wordt uitgegaan van Nederlanderschap.

- Het gegeven over Nederlanderschap is destijds als indicator toegevoegd om, in combinatie met tientallen andere risico-indicatoren, tot een uitworp te komen voor nadere beoordeling.
- Het model kiest uit de aangeboden indicatoren de meest onderscheidende factoren, waarbij alleen een combinatie van indicatoren tot handmatige beoordeling leiden.
- Behandelaars hebben geen kennis van de reden voor uitworp voor verdere handmatige beoordeling.

Ontwikkeling risico-indicatoren

- Het risicomodel van Toeslagen is zo ingericht dat het door de tijd heen 'leert' van de praktijk.
- Bij de kinderopvangtoeslag was Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap al geen risico-indicator meer sinds medio 2018, omdat bleek dat het, anders dan daarvoor, geen toegevoegde voorspellende waarde meer had voor het mede bepalen van de (on)juistheid bij het toekennen van toeslagen.
- Bij de huurtoeslag zie ik een vergelijkbare ontwikkeling, waarbij deze risico-indicator in steeds mindere mate een rol speelt en andere indicatoren meer gewicht krijgen in de risicoselectie. Deze indicator is dan ook opgeschort door Toeslagen.
- Bij de zorgtoeslag en het kindgebonden budget is Nederlanderschap nooit een risico-indicator geweest.

BRP

- De Belastingdienst/Toeslagen ontvangt de actuele gegevens over de nationaliteit uit de Basisregistratie personen (Brp). Hierin wordt de tweede nationaliteit niet meer opgenomen,

maar die informatie heeft de Belastingdienst/Toeslagen nog wel in zijn systemen opgeslagen.

- Dit is een issue van de verwerking van persoonsgegevens.
- Het feit dat de Belastingdienst veel gegevens heeft is bekend.
- Het verwijderen van oude gegevens, zoals gevraagd vanuit de wet AVG, is niet eenvoudig voor de Belastingdienst; het gaat om een groot aantal gegevens.
- Hier is de Tweede Kamer vorige maand ook over geïnformeerd in de HJR van half april.

Hoe nu verder?

- Ik begrijp dat het gebruik van de risico-indicator Nederlanderschap/niet-Nederlanderschap vragen op kan roepen. De Autoriteit Persoonsgegevens doet ook een onderzoek naar het gebruik van deze indicator.
- Ik zeg toe dat de Staatssecretaris een brief hierover naar uw Kamer zal sturen.
- Het juridische en maatschappelijke debat over dit onderwerp wordt breed gevoerd en is nog niet afgerond. Onder andere de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid en de Nationale ombudsman bezinnen zich momenteel op het gebruik van profilering, risicoselectie en algoritmen.

Achtergrond:

Wat is CAF?

- Het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) doet aan gericht toezicht op facilitators (vermoeden van systematisch misbruik) met als doel misbruik in een zo vroeg mogelijk stadium te verstoren en te stoppen.
- CAF-zaken starten op basis van onderbouwde vermoedens van georganiseerd misbruik. Deze vermoedens kunnen vele verschillende bronnen hebben. Bronnen van buiten de Belastingdienst, zoals bijvoorbeeld de GGD, gemeenten of constatering tijdens feitelijk uitgevoerd toezicht door de Belastingdienst. Bij deze signalen over vermoedens van misbruik speelt nationaliteit geen rol.
- Het CAF is een multidisciplinair team bij de Belastingdienst (circa 30 fte bij MKB, P, Toeslagen).
- **Aanpak:** CAF-team analyseert op basis van datapatronen, afwijkende aangiftepatronen ten opzichte van het gemiddelde of ten opzichte van verwachtingen. Vervolgens vindt nader feitenonderzoek plaats en volgt zo nodig aanpak op maat.
- Het CAF richt zich bijvoorbeeld op de volgende middelen: systeemfraude onjuiste aangiftes Inkomensheffing (o.a. zorgkosten, giften etc.,) daarnaast Toeslagen en andere geldstromen waarbij geld wordt terugbetaald.
- **CAF Toeslagen:** Toeslagen hanteert een andere definitie van "CAF". Tot 2018 werden onder de noemer "CAF" bijzondere risicosignalen beoordeeld die zien op mogelijk misbruik/oneigenlijk gebruik van toeslagen. Deze signalen worden in het proces Intensief Subjectgericht Toezicht onderzocht.

Nationaliteit speelt **geen** rol bij de selectie van zaken bij vermoedens van fraude.

CAF 11

- CAF 11 is in **2013 gestart** na **signalen** van de **GGD**.
- Geconstateerd werd dat de administratie van de gastouders en het gastouderbureau op veel punten niet klopte. Bij controles van gastouders bleken kinderen vaak niet aanwezig te zijn.
- De Belastingdienst besloot de toeslag van 2014 van de 235 ouders die bij het bureau waren aangesloten, per 1 september 2014 stop te zetten.
- Dit had *niet mogen gebeuren*, **opschorting** was wel op zijn plaats geweest.
- De staatssecretaris heeft op eerdere momenten, onder andere tijdens het plenaire debat van 21 maart jl. aangegeven, dat CAF 11 een onwenselijk procesverloop heeft gekend;
 - Onduidelijk welke bewijsstukken moesten worden aangeleverd;
 - Bezwaar en beroep hebben te lang geduurd;
- Ouders zijn rond 1 september 2014 bij de Belastingdienst geweest voor aanlevering van bewijsstukken.
- Op basis van de aangeleverde bewijsstukken heeft de Belastingdienst de aanvraag opnieuw beoordeeld. Op dat moment is van een heel aantal ouders bepaald dat zij geen recht hadden op kinderopvangtoeslag over 2013 en 2014.
- Ouders zijn daarover bij beschikking op of rond 6 oktober 2014 geïnformeerd.

- Na bezwaar en (hoger) beroep is bij een groep ouders alsnog kinderopvangtoeslag toegekend

Cijfers

- **BLAUW:** In ruim vijf jaar CAF zijn **circa 550 dossiers** bekeken. Ruim **450 dossiers** zijn opgepakt voor verdere behandeling.
- **CAF Toeslagen:** Toeslagen hanteert een andere definitie van "CAF". Tot 2018 werden onder de noemer "CAF" bijzondere risicosignalen beoordeeld die zien op mogelijk misbruik/oneigenlijk gebruik van toeslagen. Deze signalen worden in het proces Intensief Subjectgericht Toezicht onderzocht.

Maatschappelijke context

- De casus speelde in een tijd waarin de aandacht zowel maatschappelijk als politiek sterk was gericht op het **voorkomen van misbruik en fraude** met toeslagen. Dat leidde tot een aanscherping van de regels en van de toetsing op rechtmatigheid. Ook de zogenoemde *Bulgarenfraude* was destijds actueel. De Bulgarenfraude leidde tot veel maatschappelijk en politiek onbegrip.